

יוצא לאור על-ידי
צעירי אגודת חב"ד - המרכז
עורך: מנחם ברוד
יו"ר: הרב יוסף יצחק אהרונוב

שיחת השבוע

יש חדש

לבקש שנה טובה

לקראת השנה החדשה נוהגים לכתוב 'פדיון נפש' ולבקש שנה טובה ומתוקה. ב'פדיון נפש' כותבים את השם הפרטי המלא ושם האם, ומציינים את המשאלות הדרושות. רצוי להחליט קודם לכן החלטה טובה של התחזקות בענייני תורה ומצוות. לאחר מכן נהוג להניח את המכתב באחד מספריו של הרבי מליובאוויטש, ולשגרר כדי להניחו על הציון הקדוש (מס' הפקס: 001718723444).

מזכים בשופר

בראש השנה יצאו אי"ה חסידי חב"ד לזכות יהודים במצווה הגדולה של תקיעת שופר. פעילות זו נעשית על-פי קריאת הרבי מליובאוויטש, לזכות את המוני בית ישראל ב'מצוות היום'. חסידי חב"ד יקרו אצל המאושפזים במרכזים הרפואיים, אנשי כוחות הביטחון, קשישים בבתי אבות, עולים חדשים ואף אסירים בבתי כלא, ויאפשרו להם לשמוע תקיעת שופר.

מחזור מבואר

הוצאת קה"ת הוציאה לאור מחזור לראש השנה בנוסח האר"י עם פירוש משולב, שמבאר את התפילה כולה עם הפיוטים. בצד שמאל מופיע נוסח התפילה הרצוף, ובצד ימין הביאור. את הביאור ליקט הרב מנחם-מענדל טברדוביץ' וערך צבי-הירש זלמנוב. טל' 039606018.

זמני השבוע

ניו יורק	דטרויט	מיאמי	לוס אנג'לס	כניסת השבת
6:48	7:25	7:08	6:43	
צאת השבת		7:59	7:36	

פרקי אבות: פרקים ה-ו

מבצע ארצי לבדיקת מזוזות *3770 מוקד חב"ד

כתובת המערכת: ת"ד 14 כפר חב"ד 60840
טל' 972722770100 • פקס 972339606169
www.chabad.org.il • chabad@chabad.org.il
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולכשרות

נא לשמור על קדושת הגיליון

גיל ורעד, תקווה וחרדה

צריך לדעת להכיל את התחושות המורכבות המאפיינות כל-כך את ימי ראש השנה. איך משתלב יום הדין עם ארוחות חגיגיות?

"עלה אלוקים בתרועה, ה' בקול שופר" (ציור: ברוך נחשון)

כל איבריו, כך ראש השנה מכיל את כל השפע והברכה של כל השנה כולה. לכן חשוב כל-כך לייקר את הזמן הזה ולנצל אותו במידה המלאה.

הראש איננו דומה לכל איבר אחר. אם יש פגם ביד או ברגל, זו פגיעה נקודתית, שאינה משפיעה בהכרח על כל הגוף; אולם אם חלילה נפגע הראש - הגוף כולו נפגע. כל יום מימות השנה צריך לנצל כראוי, אבל אם חלילה לא ניצלנו יום אחד כהלכה, זו פגיעה נקודתית באותו יום. אבל אם חלילה ייפגע ה'ראש' של השנה, הדבר ישפיע על כל השנה כולה.

קבלת המלכות

העבודה הרוחנית המרכזית של ראש השנה היא קבלת עול מלכות שמים. בתפילה אנו מבקשים: "מלוך על העולם כולו בכבודך... וידע כל פעול כי אתה פעלתו, ויבין כל יצור כי אתה יצרתו". פעמים רבות אנו מציינים שהקב"ה הוא מלך - "מלך על כל הארץ". הוא המלך ואנחנו מקבלים עלינו את עולו ומתחייבים למלא את רצונו.

איננו מסתפקים בקבלת עול פרטית ואישית, אלא מבקשים שהיא תקיף את הבריאה כולה. אנו מתפללים ש"ויעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם" - שהאנושות כולה תתאחד לעבוד את ה', לאהבו ולירא מפניו.

הבקשה הגדולה של כולנו היא: "תן כבוד ה' לעמך... שמחה לארצך וששון לעירך", ובעיקר - "צמיחת קרן לדוד עבדך, ועריכת נר לבני ישי משיחך", במהרה בימינו.

אש השנה יש בו מוטיבים מנוגדים. המורכבות הזאת גם יוצרת לפעמים בלבול באשר לתחושות שאנו חשים.

קודם-כול זה יום דין, "יום הרת עולם", שבו הקב"ה "יעמיד במשפט כל יצורי עולמים". אין אומרים בו 'הלל', כדברי חז"ל: "הקב"ה יושב על כיסא דין, וספרי חיים וספרי מתים פתוחים לפניו". גם אין אומרים "מועדים לשמחה, חגים וזמנים לששון", כי ראש השנה לא ניתן לשמחה.

ובכל זאת מצווה לאכול ולשתות ולשמוח בו, ואף נאמר על היום הזה: "אכלו משמנים ושתו ממתקים". השמחה נובעת מביטחוננו שהקב"ה ידון אותנו במידת הרחמים ויכתבנו ויחתמנו לשנה טובה ומתוקה.

לשמור על הראש

ההגדרה המושלמת ביותר לניגודיות הזאת היא "וגילו ברעדה". ראש השנה משלב גיל ורעד, תקווה וחרדה, התרוממות רוח ורצינות עמוקה. צריך לדעת להכיל את התחושות המורכבות האלה, המאפיינות כל-כך את ימי ראש השנה.

לצד הארוחות החגיגיות, הברכות והאיחולים הלבביים, יש לשמור על כובד הראש של הימים האלה. לכן נאמר שיש למעט בהנאת הגוף ובשינה בשני ימי ראש השנה, ולנצל כל רגע פנוי לתפילה, לתורה, ובעיקר לאמירת תהילים.

שמו של היום הזה מבטא את מהותו - ראש השנה. א' בתשרי הוא ה'ראש' של השנה. כשם שהראש מעניק חיות לכל הגוף ומפעיל את

העצם של כל יהודי

באומה אחרת (חס ושלוש) איני יכול".

אכפת לקב"ה

מכיוון שה'עצם' של כל יהודי הוא היותו 'ישראל', לכן מעשיו חשובים כל-כך, בין לטוב בין למוטב. כשיהודי עושה מעשה טוב, הוא מוסיף כוח למעלה, ולהפך חלילה. כי לכאורה, מכיוון שכל הבריאה אין לה שום ערך כלפי הקב"ה, מה אכפת לקב"ה אם יהודי עשה כך או אחרת? אלא מכיוון שעצמיותו של כל יהודי היא היותו 'ישראל', לכן מעשיו של יהודי נוגעים לקב"ה כביכול.

הקב"ה בחר בכל יהודי, כמו שנאמר "יבחר לנו את נחלתנו, את גאון יעקב", ולכן הוא מבקש דווקא מבני-ישראל: "תמליכוני עליכם". בזה כוחו העצום של יהודי, עד שמעשה פשוט, שנעשה על-ידי יהודי השייך לסוג של "חוטב עציץ ושואב מימין" – קובע את עשיית ה'דירה' של הקב"ה ואת מילוי כוונת הבריאה, ש'נתאוהו הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים".

(תורת מנחם כרך כז, עמ' 302)

לישראל – מעמדה משתנה. כוהן שמחלל את כהונתו – פוגם בקדושת כהונתו.

עצם האפשרות שהגדרות האלה ישתנו מעידה שאין הן מתארות את עצמיותו של היהודי. מהות עצמית אינה ניתנת לשינוי, ואם דבר-מה יכול להשתנות, זה עצמו מוכיח שאין הוא ה'עצם' והמהות הפנימית והאמיתית.

עצם שאינו משתנה

אולם יש דבר השווה בכל בני-ישראל ואין בו שינויים – עצם היותם חלק מעם-ישראל, התואר 'ישראל' מבטא את עצמיותו של כל יהודי. גם מי שמשתייך לסוג הנחות ביותר נקרא 'ישראל', כמאמר חז"ל שיהודי "אף-על-פי שחטא ישראל הוא". וכמו-כן גם מי שהגיע לדרגות הגבוהות ביותר נקרא 'ישראל'.

השם 'ישראל' מתאר את ה'עצם' של כל יהודי, השווה בכל בני-ישראל, ושלא יכול לחול בו שום שינוי. ועד כדי כך, שאפילו הקב"ה בעצמו כביכול אינו יכול לשנות זאת, כמאמר חז"ל: "בין כך ובין כך בניי הם, להחליפם

בעם-ישראל יש כמה וכמה סוגים ודרגות, כפי שהתורה מפרטת בתחילת פרשתנו: "ראשיכם... זקניכם ושוטריכם... מחוטב עציץ עד שואב מימין". הזוהר אומר שכאן נרמזו עשרה סוגים הקיימים בתוך העם היהודי.

נוסף על החלוקה הזאת יש בעם-ישראל עוד חלוקות, למשל החלוקה לכוהנים, לוויים וישראלים. יש גם רמות במצב הרוחני, המתחלקות בכללותן לשלוש קבוצות – צדיקים, בינונים ורשעים. בתורת הקבלה והחסידות מובא שמשמות ישראל מתחלקות למדרגות רבות, יש נשמות השייכות במיוחד ללימוד תורה, ונשמות שהן בבחינת 'בעלי מעשה'.

נתון לשינויים

אך יש דבר משותף לכל החלוקות האלה – אין הן קבועות ומחלטות, אלא יכול לחול בהן שינוי. רשע יכול לעשות תשובה ולהיות בינוני ואף צדיק, ולהפך חלילה. גם בחלוקה של כוהנים, לוויים וישראלים יכולים לחול שינויים. למשל, בת לוי הנישאת לכוהן או

אמרת השבוע

בשעת הניגונים

האדמו"ר יצחק-מנחם מאלכסנדר, בעל 'עקדת יצחק', חיבב מאוד את ניגוני התפילה בימים הנוראים. מקהלה מיוחדת ליוותה את התפילות בבית-מדרשו, והתפילות התמשכו זמן רב, כשכל הקהל מקשיב אל הרינה ואל התפילה.

פעם אחת שאל אותו יהודי מבוגר: "מה צריך לעשות בשעה שהחזן והמקהלה מאריכים בניגונים?"

השיב לו הצדיק: "הלוא אתה כבר יהודי בא בימים ועדיין אינך יודע? – בשעה זו יש להרהר בתשובה".

פתגם חסידי

"התפילות והכוונות הן מפתחות לשערי ההיכלות העליונים, ולכל שער מפתח משלו. אולם לב נשבר פותח את כל השערים" (הבעש"ט)

ראש-השנה | מאת הרב אליעזר ברוד

מן המעיין

'לעשר' את הבהמה

"באחד באלול ראש השנה למעשר בהמה" (ראש-השנה ב). בימי חודש אלול צריך כל יהודי להשתדל 'לעשר' את ה'בהמה', לטהר את עצמו ולעקור מתוכו את הבהמות, וכך להכין את עצמו לקראת ראש-השנה ויום-הכיפורים.

(המגיד מקוזניץ)

חכמת פתיחת הלב

"תקיעת שופר חכמה ואינה מלאכה" (ראש-השנה כט). לא מלאכת התקיעה היא העיקר בתקיעת השופר, אלא העיקר הוא לפתוח את שערי הלבבות ולעורר את השומעים לתשובה.

(רבי בונם מפשיסחה)

עול בשמחה

בראש-השנה יש לקבל עול מלכות שמים בשמחה, שהעול לא יהיה על האדם למשא. כך היה בעת קריעת ים-סוף, שבני-ישראל קיבלו עליהם עול מלכות שמים, באומרם "ה' ימלוך לעולם ועד", מתוך שירה ושמחה. בכל ראש-השנה יש לקבל עול מלכות שמים מחדש, בשמחה גדולה יותר וברצון נעלה יותר.

(הצמח-צדק)

מהות היום

הקבלת עול שבכל יום, ובמיוחד בעת קריאת שמע, היא התחלה ויסוד בלבד להנהגת האדם במשך היום, ואילו הקבלת עול של ראש-השנה

היא מהותו ותוכנו של יום זה.

(הרבי מליובאוויטש)

תיקון המידות

הרבי הרש"ב מליובאוויטש היה מזהיר לבקש במיוחד בראש-השנה ולעורר רחמי שמים מתוך בכייה והתעוררות פנימית על תיקון המידות ועל הנהגה במידות חסידיות.

ממשלה ומלוכה

בתחילת הבריאה היה הקב"ה בבחינת מושל, עד שבא אדם הראשון, יצור בעל בחירה, והמליך את הקב"ה למלך, באומרו "ה' מלך גאות לבש". הדבר חוזר ונשנה בכל ראש-השנה, כאשר אנו ממליכים את הקב"ה למלך.

(שיחות קודש)

יש תקווה

'שופר' ראשי תיבות שורש פורה ראש ולענה. אפילו מי שנפל לגמרי לידי הסטרא-אחרא, בכוחו להתעלות על-ידי תקיעת השופר.

(היהודי הקדוש)

בזכות הרעות

"עלה אלוקים בתרועה" (תהילים מזו). 'אלוקים' זו מידת הדין; 'בתרועה', לשון רעות. כאשר ישראל שרויים באהבה ובאחוה וברעות מתעלית מידת הדין מעליהם.

(רבי אברהם מצ'כנוב)

בזכות הגנב

'הרבנית בעלת המקל' – זה היה הכינוי שדבק ברבנית מרים־חיה משאץ (סוצ'אבה). היא הייתה בתו של הצדיק הנודע רבי מאיר (השני) מפרמישלין, אשר סיפורים רבים התהלכו על המופתים שחולל. בעלה היה רבי יואל משאץ, אך הוא נפטר בדמי ימיו.

את הכינוי קיבלה בזכות המקל של אביה, שאותו מסר לה לפני פטירתו. מסירת המקל הייתה בה גם רמז שהוא מעביר אליה מכוונותיו האלוקיים. לברך ולסייע לזקוקים לישועה. ואכן, הישועות שפעלה הרבנית משאץ היו מופלאים אף לעומת הניסים שחוללו צדיקים ופועלי ישועות ידועים באותה תקופה.

ביתה של הרבנית נעשה מוקד עלייה לרגל. אנשים ונשים, זקנים וצעירים, שיחרו לפתחה, ואת כולם הייתה מברכת כיד ה' הטובה עליה. הברכות פעלו את פעולתן. עקרות נפקדו, חולים נרפאו, והצלחה ליוותה את כל המתברכים.

באותם ימים ביקר הצדיק רבי ישראל מוויז'ניץ, בעל 'אהבת ישראל', אצל אחיו המתגורר בשאץ. כבוד גדול התכבד בו אחיו באותה שעה, וטרם רבות להנעים את שבתו של אחיו אצלו, וגם הצדיק מוויז'ניץ הקפיד לכבד את אחיו ככל שהיה בידו.

בהיותו שם עלה רצון בליבו של האדמו"ר לגלות את סוד כוחה של הרבנית, שזכויות רבות לה נוסף על היותה בת רבי מאיר מפרמישלין. הוא חשש שאם יבקר בביתה באורח רשמי, עם מלווי ימקר במשטיו, עלול אחיו לחוש כאילו זו מטרת ביקורו בעיר. לכן המתין להזדמנות, ובאמצע היום, כאשר לא היה אדם בקרבתו, יצא בשקט אל הרחוב, וביקש מילד שראה שם ללוותו ולהנחותו אל ביתה של הרבנית משאץ.

בהגיעם אל ביתה פתחה הרבנית הזקנה בעצמה את הדלת וקיבלה את פני האדמו"ר בכבוד גדול. היא הזמינה אותם להיכנס ולשבת.

"אבקש מראש את סליחתך, אך רצוני לשאול שאלה", פתח הצדיק מוויז'ניץ. הרבנית הנהנה בראשה בהסכמה, והצדיק המשיך: "ידוע כי עשיית מופתים עליידי צדיקים קשורה לכוח התורה שהם לומדים. מניין לך אפוא הכוח הזה של עשיית מופתים? הנה, גם דודתי הייתה צדקנית גדולה ובתו של בעל ה'תורת חיים', ובכל זאת לא

היה לה הכוח לפעול ישועות".

הרבנית השיבה מיד: "מליבקה' הגנב... סתמה ולא פירשה.

לרגע בא הצדיק במבוכה, ולא הבין את כוונת הרבנית. אראז התחייכה הרבנית והחלה להסביר:

"נוהג קבוע היה לאבי בכל מוצאי

ראשי־השנה לעמוד ליד חלון חדרו, וכל בני העיר היו עוברים לידו והוא היה מושיט להם את ידו ומברכם בברכת 'שנה טובה'.

"בעיר פרמישלין חיו יהודים רבים חיי דוחק ועוני, ומצבם הכלכלי היה קשה. כמה מהם לא עמדו בניסיון ופשטו ידיהם בממון חבריהם

לומדים גאולה מאת מנחם ברוד

הקב"ה יוצא מהגלות

הרמב"ם קובע כי עניין הגאולה כתוב בפירוש בתורה, ולכן מי שאינו מאמין בה "כופר בתורה ובמשה רבנו" (תחילת פרק יא מהלכות מלכים). ההוכחה הראשונה לכך היא מפרשת ניצבים, שבה מובטחת הגאולה: "ושב ה' אלוקיך את שבותך וריחמך, ושב וקיבצך מכל העמים אשר הפיצך ה' אלוקיך שמה" (דברים לג).

הלשון "ושב ה' אלוקיך את שבותך" דורש הסבר. לכאורה היה צריך להיכתב "השיב ה' אלוקיך את שבותך". מסביר רש"י: "רבותינו למדו מכאן כביכול שהשיכנה שרויה עם ישראל בצרת גלותם, וכשנגאלין הכתיב גאולה לעצמו, שהוא ישוב עמהם". כלומר, התורה אומרת "ושב ה' אלוקיך" כדי ללמדנו שהקב"ה עצמו ישוב מהגלות, שכן בשעה שבני־ישראל שרויים בגלות, גם הקב"ה שרוי בגלות עמהם.

הכתיב מראש

הרבי מליובאוויטש (לקוטי שיחות כרך ט, עמ' 175) שואל מה משמעות דברי רש"י שהקב"ה "הכתיב גאולה לעצמו, שהוא ישוב עמהם"; לכאורה היה רש"י צריך לומר "וכשנגאלין, ישוב עמהם". מסביר הרבי שיכולה להתעורר כאן שאלה: "מכיוון שגם הקב"ה הוא 'בצרת גלותם', גם הוא כביכול שרוי בגלות האומות, אם־כן כיצד יגאל את עצמו עם היהודים מהגלות – הלוא סברא פשוטה היא ורואים במוחש, אפילו בן חמש רואה זאת, ש'אין חבוש מתיר עצמו'".

התשובה לשאלה הזאת טמונה בדברי רש"י "וכשנגאלין הכתיב גאולה לעצמו": עוד קודם שהקב"ה העמיד את עצמו בגלות, כבר הכתיב [מראש] שכאשר יבוא הזמן של 'נגאלין', ויהיה צורך לגאול את ישראל מהגלות – לא תהיה לשרי מעלה (המושלים על ישראל ועל הקב"ה כביכול) שום דעה בעניין 'ושב ה' אלוקיך'. לזאת מתכוון רש"י בלשון "הכתיב גאולה לעצמו" – הקב"ה כבר 'הכתיב' מראש את הגאולה לעצמו, ולכן הגלות אינה מגבילה אותו כביכול.

ועדיין אפשר לחשוב שהואיל והקב"ה "הכתיב גאולה לעצמו", יצא הוא תחילה מהגלות, ורק לאחר מכן יגאל את ישראל. מוסיף רש"י "שהוא ישוב עמהם": השיבה של הקב"ה מהגלות תהיה "את שבותך", בד"בד עם גאולתם של ישראל. כל זמן שלא יושלם קיבוץ הגלויות של כל ישראל (ואפילו אם יהודי אחד בלבד יישאר בגלות) – עדיין "שיכנה שרויה עם ישראל בצרת גלותם".

גאולת כל יהודי

רש"י ממשיך ואומר: "ועוד יש לומר, שגדול יום קיבוץ גלויות, ובקושי, כאילו הוא עצמו צריך להיות אוחז בידיו ממש איש איש ממקומו, כענין שנאמר (ישעיה כז, יב) ואתם תלוקטו לאחד אחד בני־ישראל".

מסביר הרבי: "אף־על־פי שמה שנאמר 'וכשנגאלין הכתיב גאולה לעצמו' יקויים לאחרי שיושלם הנאמר 'אוחז בידיו ממש איש איש ממקומו' – בכל זאת מקדים רש"י את עניין 'וכשנגאלין הכתיב גאולה לעצמו', ורק לאחר מכן מביא את 'אוחז בידיו ממש איש איש ממקומו', כי הגאולה של כלל ישראל היא הסיבה שתביא ל'אוחז בידיו ממש איש איש'.

"בכך מלמד רש"י הוראה בעבודת ה': כאשר יהודי רוצה לצאת מה'גלות' הפרטית שלו, עליו לדאוג ולעשות את כל התלוי בו שכל היהודים יצאו גם הם מה'גלות'. יכול הוא לחשוב בעצמו: הלוא פלוני הוא בתכלית השפלות, עד שגם עתה עדיין הוא בגלות, ואילו הוא לעומתו בתכלית המעלה – הוא כבר עומד מוכן לגאולה – מדוע אם־כן שהגאולה שלו תהיה קשורה ותלויה בפלוני? – אומר על כך הפסוק מיד בתחילת הפרשה, שגם ה'ניצבים' של 'ראשיכם' יכול להתקיים דווקא לאחר ש'אתם ניצבים היום כולכם', ש'בכולכם' נכלל גם 'חוטב עציץ ושואב מימין'".

היהודים. בעקבות הגנבות הייתה פרנסה לשומרים ששכרו העשירים, כדי לשמור על אחוזותיהם מפני הגנבות.

"אחד הגנבים המוכשרים ביותר, שבאורה פלא מעולם לא נתפס בגנבתו, היה 'ליבקה' הגנב'. הכול ידעו כי הוא שולח יד ברכוש הזולת, אך תמיד עשה את מעשיו בזהירות ובלי להותיר עקבות.

"שנה אחת התעוררה בליבו תשוקה לקבל את ברכתו של הצדיק לרגל תחילת השנה החדשה. אולם ככל שהתקרב אל מקום עמידת הצדיק החל להרהר שהצדיק בוודאי יסרב לברך אותו, שכן הדבר עלול להתפרש כהסכמה למעשיו.

"הוא עמד בצד והמתין להזדמנות. פתאום ראה שהרבי תפוס במחשבותיו ואין איש לידו. לייבקה החליט לבוא מהצד ולגעת בשרוולו של הצדיק. אולי לא יזהה אותו הרבי, ואולי אף יאצול עליו ברכת 'שנה טובה'.

"אולם מיד כשנגע לייבקה בידו של אבי, הרעים עליו הרבי בקולו בלי להסתובב לעברו: אינך מתבייש?! לא דיי שאתה גונב את אנשי העיר במשך כל השנה, אתה רוצה לגנוב גם את דעתי?!"

"לייבקה נתקף פחד. תחילה חשב לברוח, אך מיד התעשת וענה: 'חס וחלילה, רבי, לא רציתי לגנוב את דעתו. מבקש אני את ברכתו הקדושה, שאם נגזר בראשי־השנה על יהודים הגרים בעיר שיאבדו את ממונם על ידי גנבה, שיהיה זה עליידי'..."

"תשובה מחוכמת זו העלתה חיוך רחב על פני אבי. הוא הסתובב לעבר לייבקה הגנב, הושיט לו את ידו ובירכו לשנה טובה".

הרבנית הצדקנית עצרה לרגע, ואחר המשיכה: "הייתי אז בקרבת מקום וראיתי את הנעשה. גם ראיתי את קורת־הרוח שתשובתו של לייבקה הסבה לאבי. באותו רגע עלה בדעתי לנצל את ההזדמנות. ניגשתי אל אבי ואמרתי לו: 'גם אני מבקשת, שאם יהיו יהודים שנגזר עליהם כי יזדקקו לברכה ולישועה – שתבוא ישועתם עליידי'..."

"אבי הסכים לבקשתי ובירכני", סיימה הרבנית משאץ את סיפורה. "וכך, בזכות 'ליבקה' הגנב, זכיתי שיהודים ייושעו עליידי'".

על־פי בקשתה הניחו לאחר פטירתה את המקל של אביה בקברה, כדי להגן על העיר שאץ. ומפליאה העובדה, כי במלחמת־העולם הראשונה נשרפו כל העיירות בסביבה חוץ מהעיר שאץ, שנותרה שלמה.

האם יהיה מניין באלכסנדרייה?

בשלושת החודשים האחרונים עוסק יפת חסון (ג'פרי הנסון) רק בדבר אחד: ארגון מניין לתפילות ראש־השנה בבית־הכנסת 'אליהו הנביא' בעיר אלכסנדרייה שבמצרים. עשרות שנים יפת מביא לבית־הכנסת מתפללים. השנה שלטונות מצרים לא אישרו את הנסיעה. "אני מאמין ובטוח שנצליח לבסוף לארגן מניין. קשה לי לחשוב על ראש־השנה בלי תפילה בבית־הכנסת באלכסנדרייה", הוא אומר.

מה ליהודי בן 81 מרמת־גן ולמניין במדינה שעברה הקצנה מוסלמית? הוא נולד בשנת תרצ"א (1931) באלכסנדרייה. "כל חוויות הילדות שלי היו סביב בית־הכנסת הזה", הוא נזכר בנוסטלגיה. "שם חגגתי את ברה־מצווה ושם גם למדתי פיוטים". כמה שנים אחרי ברי המצווה נעשה חזן בית־הכנסת בשבתות ובימים הנוראים. בהיותו בן 27 עבר להתגורר בבריטניה. אחרי מלחמת ששת הימים עלה לארץ־ישראל.

חזר לעמוד התפילה

לאחר חתימת הסכם השלום בין ישראל למצרים פתח עסק תיירותי בין המדינות וחזר לבית־הכנסת: "היו לי משרדים בישראל ובמצרים. בחודש החגים הראשון לפתיחת העסק התפללתי בבית־הכנסת באלכסנדרייה. לא רציתי לוותר על ההזדמנות להיות שם חזן. זה היה מרגש לחזור לעמוד התפילה שלא השתנה מהילדות".

הוא נזכר ביום־הכיפורים לפני כמה שנים. "כבר התקרבותי לגיל שמונים, אבל לא ויתרתי על הזכות. עמדתי על הדוכן מתפילת שחרית ועד אחרי תפילת ערבית, בלי הפסקה. אחרי ערבית נשארתי לעמוד כחצי שעה ליד הדוכן. אני מחובר לדוכן התפילה הזה", הוא אומר בקול נרגש. "אתה מבין מה זה לעמוד על דוכן ולהיזכר שעמדת במקום הזה יותר מיוכל שנים?".

יותר מאלפיים יהודים

הרבה אנחות משמיע יפת במהלך השיחה על הקהילה היהודית במצרים, שנמחקה לגמרי: "מתוך עשרות אלפי יהודים נשאר באלכסנדרייה יהודי אחד בלבד. אבדה קהילה עם מורשת יהודית עשירה ומופלאה".

מספר היהודים המקומיים הצטמצם בחלוף השנים, אבל יפת לא ויתר. בכל שנה דאג להביא

לשמור על הנכסים

התפילות בבית־הכנסת סייעו גם לדיפלומטים יהודים ששירתו במצרים. "הם התלהבו גלגות

מאת הרב יוסף גינזבורג, רב אזורי עומר

פינת ההלכה

בקשת צרכי ראש־השנה

שאלה: האם מותר לאדם לבקש את צרכי הגשמיים בראש־השנה?

תשובה: בשבת ויום־טוב אסרו חז"ל לבקש על הצרכים הגשמיים, כגון פרגסה או רפואה. על הצרכים הרוחניים מותר, ומן הדין – אפשר אפילו להתוודות ולבקש מחילת עוונות. אולם על־פי האר"י ז"ל נמנעים מכל הזכרת עוון בשבת וביום טוב, ובכלל זה בראש־השנה (חוץ מיום־הכיפורים). ועל־פי נוסח חב"י מדייקים בזה.

בעקבות האמור שאלו בתלמוד הירושלמי: מהו לומר "רענו, זוננו, פרנסנו" (בברכת המזון) בשבת? והשיבו: "טופס ברכות כך הן", היינו שנוסח קבוע מותר לומר. לדעת כמה פוסקים, טעם זה נכון גם בדבר נוסחאות 'הרחמן', אף שיש בהן בקשת צרכי. לדעת פוסקי אשכנז אין מברכים חולה בנוסח מלא בשבת, אלא מזכירים את שמו ושם אימו ואומרים

יפת. "מוכרחים לארגן מניין" (צילום: ברוך יערי)

שעדיין יש מניין באלכסנדרייה", אומר יפת. "פעם אחת באה משפחה שהוריה חיו באלכסנדרייה. לקחתי את בני המשפחה לסיור בבית־הקברות, והם מצאו את קברי ההורים".

אף־על־פי שהקהילה המקומית נמחקה, יפת מאמין שאסור להרים ידיים: "יש לקהילה נכסים יקרי־ערך. בתי־כנסת מפוארים, בית־קברות שבו קבורים רבים מאנשי הקהילה, ובהם אבי וסבי. מבנה גדול של תלמוד־תורה. מבנה של בית רפואה. אני חושש מאוד שהשלטונות במצרים ישתלטו על כל המקומות הללו שעדיין רשומים על שם הקהילה היהודית".

ברכות וישועות

רבים נושעו מברכותיו הקדושות של הרבי מליובאוויטש

גם כיום אפשר לעלות ולהשתטח על 'הצינן' הקדוש של הרבי, ולשלוח מכתבים ל'צינן' לבקשת ברכה.

ohel chabad lubavitch, 226_20 Francis

Lewis Blvd. Cambria Heights, N.Y 11411

Tel: 1-718-723 4545, Fax: 1-718-723 4444

www.ohelchabad.org

רק: "שבת היא מלזעוק, ורפואה קרובה לבוא", אלא אם כן מדובר בחולה מסוכן 'סכנת היום', שאי־אפשר לדחות את התפילה בעבורו (ורבים מקילים בזה, ויש המלמדים עליהם זכות). מטעם זה, בראש־השנה וביום־הכיפורים מברכים כל חולה כבימי חול, בלי אמירת "שבת היא מלזעוק", וכך נדפס במחזורי חב"ד. ואילו לדעת הפוסקים הספרדים אפשר לברך חולה בנוסח המלא גם בכל שבת.

הכול נוהגים לומר 'אבינו מלכנו' בראש־השנה (בהיותו יום־דין). לדעת פוסקי אשכנז אין אומרים אותו כשראש־השנה חל בשבת, וכשיום־הכיפורים חל בשבת אומרים רק ב'נעילה'. ואילו לרבים מהפוסקים הספרדים אומרים אותו תמיד, ואפילו בשבת שובה. יש שהתירו משום שמבקשים בו 'צרכי רבים', ואחרים – משום שזה הנוסח הקבוע.

מקורות: ירושלמי שבת פט"ו ה"ג. תוס' וע"כ (וש"ע אדמ"ר דהוקן) ס' קפח (ס"ד) וס"י רפח (ס"ח"ט, וראה ערוה"ש ופסקי תשובות שם). וס"י תקפד (ס"ב"גה). מטה אפרים תקפד, כה. שו"ת יחיה דעת ח"א ס' נד, וש"נ.

חדש: סודות הגאולה

כל מה שצריך לדעת על הגאולה וביאת המשיח

דמותו של המשיח • תהליכי הגאולה • מה יהיה בימות המשיח • תחיית המתים • ועוד

ספר מרתק, מאיר עיניים, כתוב בסגנון קולח ובהיר, ניקוד מלא

להזמנות: טל' 1-718-6041020

